

کاربرگ و آزمون درس یازدهم

فارسی پنجم دبستان
به همراه واژگان جدید
و مترادف و متضاد

www.mamplus.com

کاربرگ درس ۱۱ فارسی

❁ واژه ی میانی عبارت های زیر را بنویسید .

یک مرکز بسازد

چه کرد ؟

حوادث را کنیم

خواجه نظام الملک ساخت

❁ با کلمه های زیر دو جمله بنویس که کلمه معنای متفاوتی داشته باشد

..... آبادی :

..... آبادی :

..... برخاست :

..... برخاست :

❁ در کلمه های زیر هم معنی و هم خانواده ها را جدا کنید

www.mamplus.com

منظره - سریع - کنج - حاصل - خیال - محصول - گوشه - پرکار - طبیعت - طبیعی - مناظر - فعال - تند - تخیل

.....

.....

❁ واژه هایی که از دو کلمه تشکیل شده اند را ساخته و معنی کنید

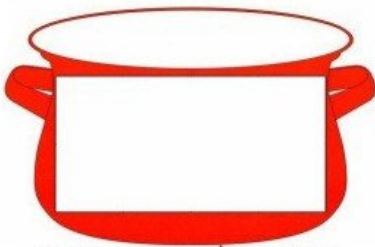
خانه - خیال - مند - رصد - هنر - گاه - انگیز - نمایش

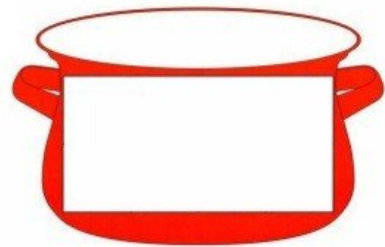
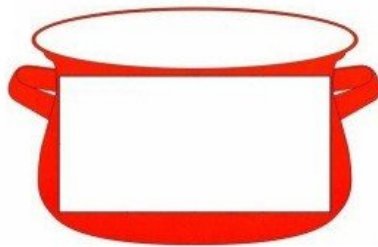
❁ واژه های زیر را در سه گروه دسته بندی کنید

برای هر گروه اسمی انتخاب کنید

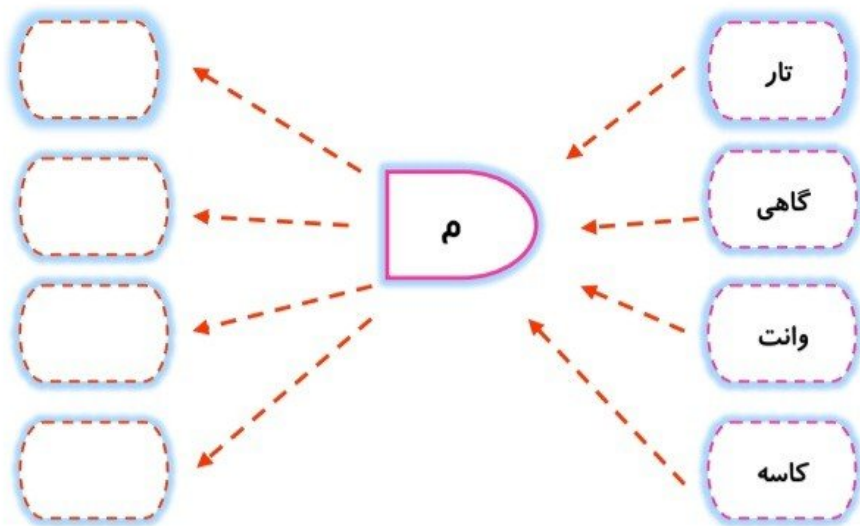
کتاب - نخل - سفید - دفتر - سپیدار - صورتی - نیلی - مداد - کاج

www.mamplus.com

❁ برای هر کلمه یک واژه ی هماهنگ بسازید که با حرف م آغاز شود :

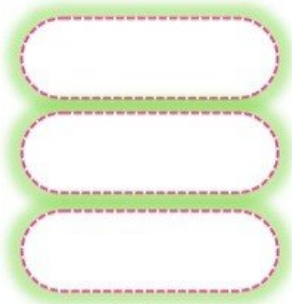

❁ در هر جمله کلمه ی داخل پرانتز مربوط به کیست

مادر مینا (مهربان ترین) مادر دنیاست . (او) به مادرش احترام می گذارد

هلاکو او را گرمی داشت . (او) خواجه را مشاور خود کرد .

خرگوش به دنبال دوست خود رفت . (آن ها) باهم به جنگل رفتند

❁ کلماتی که در هر ردیف با هم از نظر ساختاری تفاوت دارند را مشخص کنید .

.....

مادر اولیا پدران جوانان

.....

قانون شروط بازوان همراهان

.....

انواع لطف شادمان خیال

www.mamplus.com

❁ در این جملات با توجه به کلمه داخل پرانتز جمله را بازنویسی کنید

امروز با دوستم به کارخانه رفتم (فردا)

.....

امسال حتما به دانشگاه می روم (پارسال)

.....

لیلا خیلی زود به مدرسه رفت (دانش آموزان)

.....

❁ جمله های زیر را کامل کنید

در این هنگام آشوب دیگری (برخواست - برخاست)

.....

عضلات پایم (گرفت - منقبض شد)

.....

تشت با صدای (مهیب - ترسناک) از بالای قلعه افتاد

.....

همه گمان کردند اتفاق (ناگواری - غیر قابل تحملی) پیش آمده است

.....

❁ مترادف و متضاد کلمه ی اندوه در کدام گزینه است ؟

پیروزی و شکست

نگرانی و غم

شادی و آشوب

غم و شادی

❁ در این جمله چند واژه ی غیر ساده است ؟

www.mamplus.com

هنوز سایه ی وحشت و خاطره ی هراس انگیز قتل عام مردم این سرزمین از سوی چنگیز از ذهن مردم پاک نشده بود

❁ رابطه ی کدام دو واژه مانند بقیه نیست؟

ب) بلندی و کوتاهی

الف) شبانگاه و سحرگاه

د) باد و آب

ج) معروف و گمنام

نام و نام خانوادگی دبستان هیأت امنایی شهید چمران آزمون تستی فارسی درس یازدهم

گزینه ی صحیح را با علامت × مشخص کنید .

۱ - مترادف کلمه ی « هراس انگیز و آشوب » به ترتیب در کدام گزینه آمده است ؟

- ۱ (ترسناک - فتنه) ۲ (ومشتناک - ومشی) ۳ (ترس آور - ممله) ۴ (شگفت انگیز - هرج و مرج)

۲ - کدام دانشمند بزرگ با نسخه برداری و جمع آوری کتاب ها مانع از بین رفتن آثار ارزشمند ملی شد ؟

- ۱ (ابونصر فارابی) ۲ (فواجه نصیرتوسی) ۳ (فواجه نظام الملک) ۴ (ابن سینا)

۳ - شکل املائی کدام کلمه با توجه به معنی آن درست نیست ؟

- ۱ (پرفروغ : درفشان) ۲ (پیره گی : تسلط) ۳ (مهیب : ترسناک) ۴ (قتل عام : کشتار گروهی)

۴ - در کدام گزینه کلمه ی نوشته شده با سه کلمه ی دیگر هم معنی نیست ؟

- ۱ (سرور) ۲ (بزرگ) ۳ (فواجه) ۴ (وزیر)

www.mamplus.com

۵ - در نوشته ی زیر چند غلط املائی وجود دارد ؟

دانشمندان ایرانی مانند فواجه نصیر توسی با تکیه بر لطف پروردگار در سفت ترین شرایط کوشیدند ایران را به اوج عزمت و سربلندی برسانند .

- ۱ (یک) ۲ (دو) ۳ (سه) ۴ (چهار)

۶ - در کدام گزینه جمع و مفرد کلمه ها درست نوشته نشده است ؟

- ۱ (حوادث - حادثه) ۲ (آثار - اثر) ۳ (مدارس - مدرسه) ۴ (شرایط - شروط)

۷ - نشانه های کدام گزینه ، عبارت زیر را به درستی کامل می کند ؟

- فواجه به هلاکو گفت () () ای خان بزرگ () تو چرا فرار نمی کنی () تو چرا نمی ترسی ()

۱ : () (۲) : « ۲۲۰ » (۳) : « ۲۱۱ » (۴) : « ۲۲۰ »

۸ - در نوشته ی زیر چند کلمه ی غیر ساده وجود دارد ؟

فواجه نصیر توسی ، ریاضی دانان و ستاره شناسان را از سرزمین های اسلامی دعوت کرد، او در کنار رصفانه ، کتاب فانه ای نیز ایجاد کرد .

- (۱) پنج کلمه (۲) چهار کلمه (۳) سه کلمه (۴) دو کلمه

۹ - به نظر فواجه نصیرالدین توسی ، اهمیت کدام گزینه در جامعه از بقیه بیشتر است ؟

- (۱) زور و قدرت (۲) قدرت نظامی (۳) پول و ثروت (۴) علم و دانش

۱۰ - در عبارت زیر چند ترکیب وصفی به کار رفته است ؟

وقتی تشت با صدای مهیب ف فرو افتاد مردم ، ومشت زده از فواب برفاستند . همه می گرفتند و گمان می کردند ، مادته ی ناگواری پیش آمده است .

- (۱) سه (۲) چهار (۳) یک (۴) دو

۱۱ - مترادف و متضاد کلمه ی « اندوه » در کدام گزینه آمده است ؟

- (۱) نگرانی - غم (۲) پیروزی - شکست (۳) غم - شادی (۴) شادی - آشوب

۱۲ - در کدام گزینه همه ی واژه ها با هم هم خانواده نیستند ؟

- (۱) مسعود - سعید - سعدی (۲) مادث - امداث - مادته
 (۳) عظمت - عظیم - عازم (۴) شغل - شاغل - مشغول

۱۳ - کدام یک از گزینه های زیر در مدارس نظامیه درس خوانده اند ؟

- (۱) ابن سینا (۲) سعدی (۳) فواجه نصیر توسی (۴) حافظ

تعداد گزینه ی صحیح :

موفقیت شما عزیزانم آرزوی قلبی من است

مهری لطفی / آموزگار پایه پنجم شهرستان تنکابن

متن زیر را به دقت بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.

خواجه نظام الملک توسی، سه هدیه‌ی جاودانه برای ایرانیان به یادگار گذاشت. نخست دستور داد سال‌شمار خورشیدی فراهم شود تا سال‌شمار قمری کنار گذاشته شود. دوم آنکه دستور داد هزاران بار کتاب شاهنامه‌ی فردوسی بازنویسی شود تا زبان ایرانیان نجات یابد و سوم برافراشتن دانشگاه‌های نظامیه بود که ریشه و پایه‌ی دانشگاه‌های امروزی است. در مدارس نظامیه، هر دانشجویی اتافی مخصوص خود داشت و مقرری ماهیانه می‌گرفتند و خوراک و خوابگاه نیز بر عهده‌ی دانشگاه بود.

قبل از عهد خواجه نظام الملک از چه تقویمی در ایران استفاده می‌شده است؟

بازنویسی هزاران بار یک کتاب در زمان حاضر چگونه انجام می‌شود؟

ریشه و پایه‌ی دانشگاه‌های امروزی چیست؟

معنی کنید:

جاودانه(.....) برافراشتن(.....) مقرری(.....)

مترادف مناسب هر کلمه را انتخاب کنید و دور آن خط بکشید.

تهیدست	زیادتی	تدبیر	تحسین	ناگزیر	مصیبت	اهتزاز
ثروتمند	کاهلی	فکر	ستایش	برخلاف	بلا	ضرر
فقیر	تنبلی	گناه	بزرگی	ناچار	اتفاق	دوری
مهربان	بیشتر از	مدیر	افزایش	تهدید	خسارت	حرکت

ضرب المثل‌های مرتبط را به هم وصل کنید.

- عقل سالم در بدن سالم است
- جوینده، یابنده است
- دوست آن باشد که گیرد دست دوست در پریشان حالی و درماندگی
- به گیتی په از راستی پیشه نیست
- دوستی را نمی برم از یاد
- بار کج به منزل نمی‌رسید
- ز نیرو بود مرد را راستی
- نابرده رنج، گنج میسر نمی‌شود

معنی لغات زیر را بنویسید

۱. قتل عام :	۲. برخاست:	۳. زیرکانه :
۴. تشت :	۵. رصدخانه :	۶. چیرگی :
۷. همت :	۸. پرفروغ :	

معنی و مفهوم هر قسمت را ساده و روان بنویسید.

www.mamplus.com

بار دیگر، نگرانی و اندوه، قلب مردم را در هم فشرد.

مردم وحشت زده از خواب برخاستند. همه می گریختند و گمان می کردند حادثه ای ناگوار پیش آمده است.

جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید.

- ریاضی دان، نویسنده و ستاره شناس بزرگ ایرانی در قرن هفتم می زیست.
- خواجه نظام الملک در شهر رصدخانه ای ساخت.
- سدهی هم در تحصیل کرده است.
- خواجه نظام الملک در شهر مهم آن روز مدارس نظامیه را تاسیس کرد.

درست یا نادرست را مشخص کنید.

- هلاکوخان به علم خواجه نصیر الدین نیازمند بود.
- گاهی برای بیان یک مفهوم ممکن است چند واژه هم معنی داشته باشیم.

با انتخاب واژه ای از میان پرانتز جاهای خالی را پر کنید.

- (چهل، چهار) سال از حمله ی خانمان سوز مغولان به ایران گذشته بود که هلاکو به ایران حمله کرد.
- در این هنگام آشوب دیگری (برخاست-برخاست)
- (خاجه - خواجه) با همین نقشه، تصمیم گرفت به درون حکومت مغول ها راه پیدا کند.
- تشت با صدای (مهیب - محیب) فرو افتاد.

www.mamplus.com

پاسخ کوتاه بدهید.

✚ برای هر کلمه دو هم خانواده بنویسید.

۱. محفوظ : ۲. کریم : ۳. عالمه :

✚ متضاد واژه های زیر را بنویسید.

۱. ایستادگان : ۲. دوربین : ۳. عالم :

حروف جامانده از کلمات زیر را کامل کنید.

...مّت ، ن...خه برداری ، مشد...ول ، چیر...ی ، م...یب ، ت...سیس ، تحق... ..

پرفرو... ، اوج ع...مت ، ل...ف پروردگار

به کمک تخیل و تصویر ذهنی خود درباره ی « آدم آهنی » یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

۱- کلمه‌های به‌هم‌ریخته را مرتب کن و جمله بنویس.

قلب / نگرانی / مردم / و / اندوه / فشرده / را / در / هم

کارش / آغاز / خواجه / حرکتی / کرد / زیرکانه / را / با

تحصیل / کرده / سعدی / نظامیه / در / است / مدارس

شهر / خواجه / رصدخانه‌ای / ساخت / نظام‌الملک / در / ری

۲- به جای کلمه‌ی داخل پرانتز از کلمه‌ی مناسب دیگری استفاده کن.

در این هنگام (آشوب) دیگری برخاست.

خواجه نصیرالدین توسی، با خود (اندیشید) که چه می‌توان کرد؟

هلاک‌و، او را (گراسی) داشت و مشاور خود کرد.

خواجه نصیرتوسی در کنار رصدخانه، کتابخانه‌ای نیز (ایجاد کرد)

اگر تلاش و (همت) او نبود، آن آثار ارزشمند از میان می‌رفت.

۳- جمله‌هایی از درس را انتخاب کن که کلمه‌های زیر در آن‌ها دیده شود. آن‌ها را بنویس.

خانمان‌سوز:

مأمور:

مهیب:

حوادث:

فروغ:

۴- هم‌معنی کلمه‌های زیر را بنویس.

زیرکانه

هراس‌انگیز

چیرگی

اوج

عاقبت

چاره

۵- جاهای خالی را با کلمه‌ی مناسب کامل کن.

می‌خواستم معنی کلمه‌ی مهیب را بدانم؛ به همین دلیل، به _____ مراجعه کردم. (زندگی‌نامه - لغت‌نامه - سفرنامه - گذرنامه)
 به کسی که می‌خواهد درباره‌ی یک موضوع علمی مطالعه کند _____ می‌گویند. (دانشمند - نویسنده - پژوهشگر - تحقیق)
 گاهی در یک کار از نظر دیگران استفاده می‌شود، به این کار _____ می‌گویم. (مشاوره - مطالعه - مباحثه - تحقیق)
 ۶- کلمه‌های زیر را در جمله‌ی مناسب به کار ببر.

زیرکانه:

شجاعانه:

آگاهانه:

هوشیارانه:

۷- در جاهای خالی کلمه‌ی مناسب بنویس.

www.mamplus.com

حمله - وحشت - قلعه - حفظ - تأسیس - علمی

جامعه برای _____ خود به سه چیز نیازمند است.

هلاکوخان مغول، به ایران _____ کرد.

خواجه می‌خواست یک مرکز _____ بسازد.

نشستی فراهم آورد تا آن را شبانگاه از بالای _____ به پایین اندازند.

اگر بتوانیم حوادث را پیش‌بینی کنیم، هرگز به _____ نمی‌افتیم.

او در دوازده شهر مهم آن روز، مدارس شبانه‌روزی _____ کرد.

۸- با توجه به کلمه‌های پایان هر جمله، آن را کامل کن.

تغییر دهد.

ایجاد کرد.

مشغول شدند.

آتش می‌زدند.

می‌توان یافت.

۹- واژه‌های بعدی کلمات زیر را از متن درس پیدا کن و بنویس.

وحشت و نگرانی و نویسنده و

شمشیر و اندیشه و هوش و

کتاب‌ها و نسخه‌برداری و تلاش و

تدبیر و علم و خواجه نظام‌الملک و

عظمت و می‌گریختند و ریاضی‌دانان و

۱۰- کدام عبارت‌ها با هم، جمله‌ی معناداری می‌سازند؟ آن‌ها را کنار هم بنویس.

www.mamplus.com

۱۱

نگرانی و اندوه قلب مردم را	آغاز کرد
او قبلاً زمان انداختن نشت را به خان مغول اطلاع	نشده بود
خواجه کار خویش را با حرکتی زیرکانه	در هم فشرد
خاطره‌ی هراس‌انگیز قتل عام از ذهن مردم پاک	داده بود

درک متن

۱۱- حکایت زیر را بخوان و به پرسش‌ها پاسخ بده.

یکی از حکیمان، پسر خود را از پر خوری باز می‌داشت و می‌گفت: «سببری باعث بیماری می‌شود.» پسر می‌گفت: «پدرا گرسنگی مردم را می‌کشد.» و آن‌گاه پدر آیه‌ای از قرآن را برای پسر خود خواند: «بخورید و بیاشامید. انا اسراف نکتید.» (سوره‌ی اعراف، آیه‌ی ۳۱)

۱ چرا حکیم، پسر خود را از پر خوری منع می‌کرد؟

۲ به نظر تو پر خوری چه ضررهایی دارد؟

۳ «بخورید و بیاشامید. انا اسراف نکتید» یعنی چه؟

۴ برای حکایت بالا، یک عنوان مناسب بنویس.

۱۲- متن زیر را بخوان و نشانه گذاری کن.

سیمرغ با دیدن مردم دانست که به جست و جوی پسر آمده‌اند پس رو به دستان کرد و گفت تاکنون مانند دایه‌ای مهربان تو را پروراند‌ام حال که پدر به جست و جوی تو آمده بهتر است نزد او بازگردی
دستان با شنیدن این سخن سیمرغ بسیار اندوهگین شد و گفت مرا از خود دور می‌کنی مگر از من خسته شده‌ای

۱۳- جمله‌های زیر را بخوان.

۱ اندیشه کردن اندر کار خالق و مخلوق، روشنائی افزایش اندر دل.

۲ فکر کردن به آفریدگار و آنچه آفریده است، باعث روشنائی دل می‌شود.

کدام یک از جمله‌ها را بهتر فهمیدی؟ چرا؟

نگارش

۱۴- شعر زیر را بخوان و خلاصه‌ی آن را در یک بند بنویس.

یکی کوه بُد، نامش البرز کوه به خورشید نزدیک و دور از گروه
بدان جای، سیمرغ را لانه بود که آن خانه از خلق بیگانه بود
نهادند بر کوه و گشتند باز برآمد بر این روزگاری دراز
پدر، مهر بُرید و بگفتد خوار جفا کرد بر کودک شیرخوار

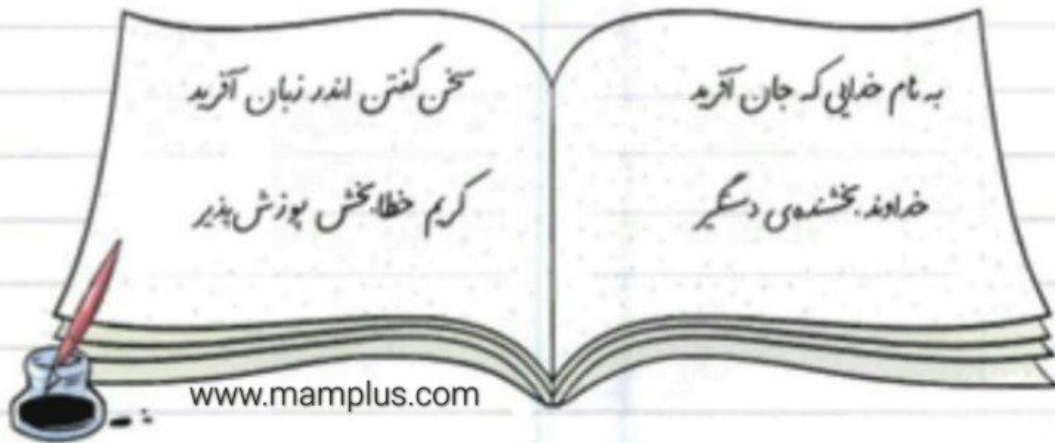
www.mamplus.com

۱۵- شعر زیر را بخوان و برای آن یک ضرب‌المثل بنویس.

در نعمت خدای بگشاید شکر کن تا خدا بیفزاید

توری

● ۱۶- با خط زیبا بنویس.

● ۱۷- در هر گروه یک واژه با بقیه فرق دارد. دور آن خط بکش.

● عالم - علم - عمل - معلوم

● معالجه - معالجت - عجله - معالج

● نظافت - نظم - منظم - نظام

● حافظ - لحاظ - حفظ - محفوظ

● ۱۸- قسمت جداشده‌ی ضرب‌المثل‌ها را به هم وصل کن.

● تا پول داری رفیقم

● که به مصیبتی گرفتار آید

● قدر عاقبت کسی داند

● دستمال نمی‌بندند

● بخور و بخواب کار من است

● قریون بند کیفتم

● سری که درد نمی‌کند

● خدا نگاهدار من است

به نام خدا

سال تحصیلی

نام و نام خانوادگی:

کلیبرک شماره 11

۱. با انتخاب واژه ای از میان کمانک جاهای خالی را پر کنید.

..... (رهگذران / رهگزران) بی اختیار می ایستادند و آن ها را تماشا می کردند.

من قیمت (قاب های - غاب های) کوچک را می دانم.

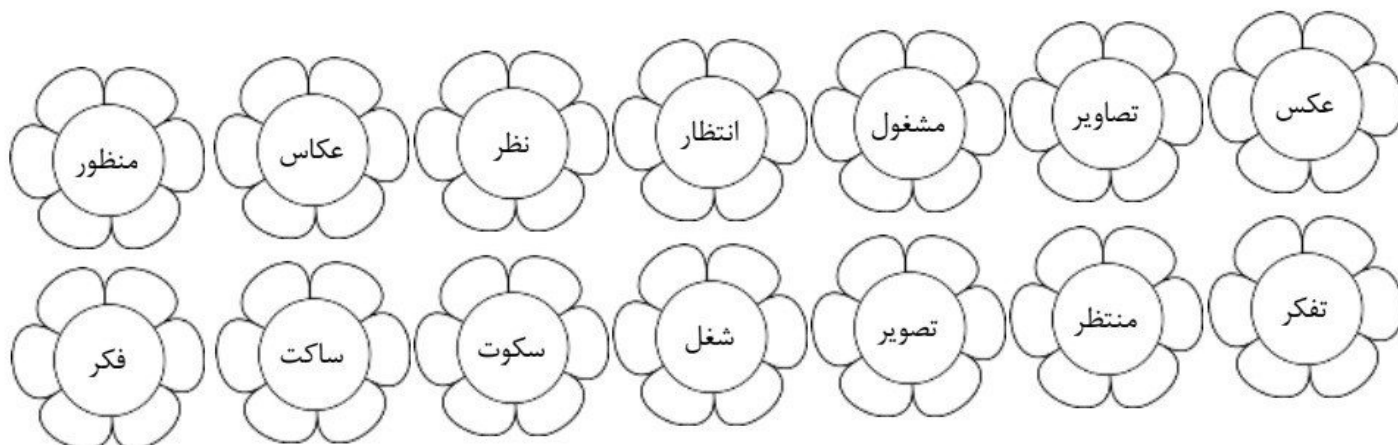
مشغول تماشا و (غرق - قرغ - غرق) تفکر در آن نوشته شدند.

۲. همان طور که می دانید کلمه ی (پدر بزرگ) یک واژه ی غیر ساده از نوع مرکب است. فکر کنید و ۴ کلمه ی دیگر مثل آن بنویسید.

Four empty boxes for writing compound words.

۳. واژه های هم خانواده را هم رنگ کنید.

شجاعت - عاقبت - متانت - پیغام - مهارت - ناپسند - وقار - سرانجام - نکوهیده - خبر - دلیری - توانایی در کار

www.mamplus.com

۴. با حرو درهم ریخته کلمه بسازید و بنویسید.

ذ - ب - ر - گ - د :

گ - ر - ه - ذ - ر :

ح - ب - ا - ص :

غ - ز - ه - ا - م :

۵. جاهای خالی را با واژگان مناسب پر کنید.

- شعر « بال در بال پرستوها » سروده ی است.

- یعنی کسی که رمان مین ویسد.

۶. در عبارت زیر نشانه های نگارشی مناسب بگذارید.

لبخندی زد و سلام کرد پدر بزرگ که به او خیره شده بود جواب سلامش را داد و گفت بفرمایید چیزی می خواستید

۷. نهاد و گزاره را در بیت زیر مشخص کنید.

در فضای باغ ها پر می شود بازهم فواره ی گنجشک ها

۸. جمله های سمت راست را بخوانید و شکل درست آن ها را در سمت چپ بنویسید.

قاب های کوچک و بزرگ چوبی و فلزی، دیوارهای دکان را پوشانده شد.

اگر قاب بزرگ می خواهید، باید از پدر برگم بپرسند.

می خواهم پیغامی از من به پدر بزرگت برسانم.

۹. دور کلمه هایی که از نظر معنایی با کلمه های دیگر فرق دارد خط بکشید.

مشهور - معروف - نام آور - معاصر

مهیب - ترسناک - وحشتناک - راحت

www.mamplus.com

۱۰. جاهای خالی را با یکی از کلمات داخل کمانک پر کنید.

چه (مغازه ای - مغازه ی) زیبایی دارید.

رهگذران (با اختیار - بی اختیار) می ایستادند.

امید (انتظار - منتظر) داشت که او هم نگاهی به قاب ها بیندازد .

۱- هم معنی واژه های زیر را بنویس.

زیر کانه:
 هر اس انگیز:
 تدبیر:
 چیرگی:

۲- متن زیر را بخوان و واژه های هم معنی را پیدا کن و بنویس.

هلاکو هم که خود را نیازمند و محتاج هوش و ذکاوت خواجه نصیر می دانست. او را گرمی و عزیز داشت. خواجه می خواست یک مرکز علمی ایجاد کند، اما برای این کار دشوار و سخت تصمیم عجیبی گرفت.

۳- ده کلمه از درس ۱۱ را که به نظرت املای مهمی دارند، بنویس.

۴- دو شکل جمع هر یک از واژه های زیر را مانند نمونه بنویس.

نمونه ← جامعه: جامعه ها، جوامع

ریاضی دان:
 کتاب:
 اثر:

۵- بخش های تشکیل دهنده ی هر کلمه را بنویس.

هر اس انگیز =
 کار ساز =
 رصدخانه =
 ستاره شناس =

www.mamplus.com

۶- در هر ردیف، کدام واژه با دیگر کلمه ها هم معنی نیست؟ دور آن خط بکش.

جلال: زیبایی - عظمت - شکوه - بزرگی
 سرزنش: نكوهش - تنبیه - بازخواست

۷- مخالف هر واژه را بنویس.

فریه ≠
 کودک ≠
 ناامید ≠
 جوان ≠

۸ - کدام یک از واژه های زیر ساده نیست؟ دور آن خط بکش.

شرمسار - یزدان - گردن کشان

نامید - کودک - پلنگ - آشکار

موبدان - جلال

www.mamplus.com

۹ - با توجه به حکایت بوعلی و گاو فعالیت زیر را انجام بده.

نوشته ی زیر را بازنویسی کن.

یکی از بزرگان بیمار شده بود، چنان که تصور می کرد گاو شده است. پس همه روز، بانگ می کرد و این و آن را می گفت: «مرا بکشید که از گوشت من هریسه نیکو آید.»

۱۰ - با توجه به اشعار فردوسی در بخوان و بنیدیش پاسخ بده.

الف) در هریک از مصرع های زیر، واژه ی کوتاه شده را بنویس.

یک کوه بُد نامش البرز کوه

به چهره نکو بود بر سانِ شید

همان گه بیابیم چو ابر سیاه

ب) در هر یک از مصرع های زیر منظور از واژه ی مشخص شده چیست؟

به خورشید نزدیک و دور از گروه

پدر مهر ببرید و بفکنند خوار

برآمد که بُد کودک آن جا به راز

تمرین

- ۱) به جای کلمه ی داخل پرانتز از کلمه ی مناسب دیگری استفاده کن ؟
- در این هنگام (آشوب) دیگر برخواست .
 - اگر تلاش و (همت) او نبود آن آثار ارزشمند از میان رفت .
 - خواجه نصیر توسی در کنار رصدخانه کتابخانه ای نیز (ایجاد کرد)
 - هلاکو ، او را (گرامی) داشت و مشاور خود کرد .
- ۲) جاهای خالی را با کلمه ی مناسب کامل کن ؟
- می خواستم معنی کلمه ی (مهیب) را بدانم ؛ به همین دلیل به مراجعه کردم .
 - « زندگی نامه » « لغت نامه » « سفرنامه » « گذرنامه »
 - به کسی که می خواهد درباره ی موضوع علمی مطالعه کند ، می گویند .
 - « دانشمند » « نویسنده » « پژوهشگر » « محقق »
 - گاهی در یک کار از نظر دیگران استفاده می شود ؛ به این کار می گوئیم .
 - « مشاوره » « مطالعه » « مباحثه » « تحقیق »
- به گفته ی خواجه نصیر توسی جامعه برای حفظ خود به چه چیزهایی نیازمند است ؟

..... و
.....

www.mamplus.com

۳) جمله های زیر را معنی کن ؟

- قلب مردم را در هم فشرد .

- قلم از همه کارسازتر است .

- او به نسخه برداری و جمع آوری کتاب ها مشغول شد .

۴) ده کلمه ی دارای ارزش املائی از درس یازدهم انتخاب کن و با آن یک متن خنده دار بنویس ؟

				* خودسنجی درس یازدهم :
ن	ت	ق	خ	خ
				۱) با دو نفر از وزرای لایق و دانشمندان گذشته آشنا شدم.
				۲) خلاصه نویسی را به خوبی یاد گرفتم .
				۳) با توجه به حروف دارای ارزش املائی ، در املا پیشرفت خوبی داشته ام
				۴) با کاربرد واژه ها در جمله آشنا شدم.

www.mamplus.com

				* والدین سنجی :
ن	ت	ق	خ	خ
				۱) فرزندم با دو نام آور گذشته آشنا شده است .
				۲) خلاصه نویسی را به خوبی یاد گرفته است.
				۳) او با توجه به حروف داری ارزش املائی در املا پیشرفت خوبی داشته است.
				۴) با کاربرد واژه ها در جمله ، مخصوصا برای بند نویسی آشنا شده است .

۱. با استفاده از کلمه‌های داده شده، جاهای خالی را کامل کنید. (یک واژه اضافی است).

علم عظمت نظامیه رصدخانه دانشگاه

www.mamplus.com

الف) خواجه نظام‌الملک در شهر ری ساخت.

ب) در آسمان و فرهنگ ایران، ستاره‌های پر فروغ فراوانی می‌توان یافت.

ج) دانشمندان کوشیدند تا ایران را به اوج و سربلندی برسانند.

د) مدارس خواجه نظام‌الملک به معروف بود.

۲. با توجه به معنی کلمه‌ها، حروف مناسب را در جای خالی بنویسید.

محلّی برای بهتر دیدن ستارگان ← ر دخانه دژ ← لعه

ترسناک ← یب آگاهی داشتن ← ا لاع

۳. در جمله‌ی زیر دو کلمه از نظر املائی درست نوشته نشده است؛ شکل صحیح آن‌ها را در کادر بنویسید.

خاجه نصیرالدین توصی، ریاضی‌دانان و ستاره‌شناسان را از سرزمین‌های اسلامی دعوت کرد.

(.....) (.....)

۴. مترادف (هم‌معنی) هر یک از واژه‌های زیر را بنویسید.

چیرگی (.....) نسخه‌برداری (.....) حادثه (.....) خانمان‌سوز (.....)

۵. مخالف (متضاد) هر یک از کلمه‌های زیر را بنویسید.

(.....# اندوه) (.....# خردمند) (.....# تاریکی) (.....# سخت‌ترین)

۶. دو هم‌خانواده برای هر کلمه بنویسید.

حفظ (..... ،) مشاور (..... ،)

نقشه (..... ،) نظام (..... ،)

۷. برای هر یک از کلمه‌های زیر دو صفت مناسب بنویسید.

حکومت) (.....،) تربیت) (.....،

۸. مفرد کلمه‌های زیر را بنویسید.

جمع	حوادث	آثار	دانشمندان	کتاب‌ها	مغولان
مفرد

۹. جمله‌ها را با نوشتن هم‌معنی کلمه‌هایی که مشخص شده، بازنویسی کنید.

الف) قلب مردم را درهم فشرد.

ب) قلم از همه کارسازتر است.

ج) او مشغول نسخبرداری کتاب‌ها شد.

د) حمله‌ی دشمنان خانان سوز بود.

۱۰. هر یک از عبارت‌های ستون «الف» را به عبارت مرتبط با آن در ستون «ب» وصل کنید. (یک مورد اضافی است).

الف	ب
○ رصدخانه نظام الملک	○ دانشمند هسته‌ای
○ خواجه نصیرالدین توسی	○ شهر ری
○ هوشنگ ابتهاج	○ ریاضی دان و ستاره شناس
○ شهید مصطفی احمدی روشن	○ شاعر شرای امید
○ استاد فرشچیان	

www.mamplus.com

نقش خردمندان

املا و دانش زبانی

1- با توجه به متن درس ، واژه هایی که حروف زیر را دارند، در جاهای مشخص شده، بنویسید.

www.mamplus.com

2- واژه ی میانی واژه های زیر را از متن درس پیدا کنید و بنویسید

نویسنده		خواجه نصیرالدین توسی
شد		کتاب ها
فرو افتاد		صدای
آغاز		حرکتی
دانشمندان		برای

3- در جمله های زیر، به جای واژه های مشخص شده، واژه ی مناسب دیگری بنویسید.

www.mamplus.com

❧ خواجه نصیر با خود گفت: «جامعه برای **حفظ** (.....) خود به سه چیز نیازمند

است.»

❧ خواجه نظام الملک در شهر ری رصد خانه ای ساخت که دانشمندان در آنجا به

تحقیق (.....) پرداختند.

❧ در آسمان علم و فرهنگ ایران، ستاره های **پر فروغ** (....) فراوانی می توان یافت.

❧ او در دروازه شهر مهم، مدارس شبانه روزی **تأسیس کرد** (.....)

1- گل های قرمز که انار می شود من همینطور می مانم که آخر چه طوری خدایا آخر چه طوری از هیچ چیز همه چیز درست می کنی کنار باغچه مینشینم یک مشت خاک بر می دارم و می گویم آخر قرمزی انار از کجا ی این خاک در می آید شیرینی و قیافه ی قشنگش از کجای خاک و این همه رنگ این همه بو این همه طعم خدایا به یادت می افتم حتی با دیدن دانه های سرخ انار

1- گل های قرمز که انار می شود، من همین طور می مانم که آخر چه طوری؟ خدایا

!آخر چه طوری از هیچ چیز، همه چیز درست می کنی؟

کنار باغچه مینشینم، یک مشت خاک بر می دارم و می گویم: « آخر قرمزی انار از

کجا ی این خاک در می آید؟ شیرینی و قیافه ی قشنگش از کجا؟ یک خاک و این همه

رنگ، این همه بو، این همه طعم!».

خدایا به یادت می افتم، حتی با دیدن دانه های سرخ انار.

❧ ب) کدام یک از متن ها را بهتر فهمیدید؟ چرا؟

مردی تخم عقابی پیدا کرد و آن را در لانه ی مرغی گذاشت عقاب با بقیه ی جوجه ها از تخم بیرون آمد و با آن ها بزرگ شد در تمام زندگیش او همان کارهایی را انجام داد که مرغ ها می کردند برای پیدا کردن کرم و حشرات زمین را می کند و قدقد می کرد و گاهی هم با دست و پا زدن بسیار کمی در هوا پرواز می کرد

سال ها گذشت و عقاب پیر شد روزی پرنده ی با عظمتی را بالای سرش بر فراز آسمان دید و با خود گفت «چه با شکوه این همه زیبایی این همه قدرت»

سپس از همسایه اش پرسید «این کیست» همسایه اش پاسخ داد «این عقاب است سلطان پرندگان او متعلق به آسمان است و ما زمینی هستیم»

داستان «آوازی برای وطن» (بخوان و بیندیش فصل سوم) را یک بار دیگر بخوانید و خلاصه ی آن را بنویسید، سپس نام جدیدی برای آن انتخاب کنید.

نام داستان

www.mamplus.com

❧ داستان را با حفظ ترتیب رویدادها، در ذهن خود مرور کنید.

❧ زمان، مکان و شخصیت های داستان را در خلاصه نویسی، حفظ کنید.

❧ پیام داستان را در بند پایانی، جمع بندی کنید.

❧ نشانه های نگارشی را در جای مناسب استفاده کنید.